[ਆਦਿ ਅੰਗ ੧੩੪]

ਸਾਵਣਿ ਸਰਸੀ ਕਾਮਣੀ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਪਿਆਰੁ ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਰਤਾ ਸਚ ਰੰਗਿ ਇਕੋ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ॥ ਬਿਖਿਆ ਰੰਗ ਕੂੜਾਵਿਆ ਦਿਸਨਿ ਸਭੇ ਛਾਰੁ ॥ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਵਣੀ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਪੀਵਣਹਾਰੁ ॥ ਵਣੁ ਤਿਣੁ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗਿ ਮਉਲਿਆ ਸੰਮ੍ਰਥ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰੁ ॥ ਹਰਿ ਮਿਲਣੈ ਨੋ ਮਨੁ ਲੋਚਦਾ ਕਰਮਿ ਮਿਲਾਵਣਹਾਰੁ ॥ ਜਿਨੀ ਸਖੀਏ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਹੰਉ ਤਿਨ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜੀ ਮਇਆ ਕਰਿ ਸਬਦਿ ਸਵਾਰਣਹਾਰੁ ॥ ਸਾਵਣੁ ਤਿਨਾ ਸੁਹਾਗਣੀ ਜਿਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰਿ ਹਾਰੁ ॥੬॥

ਸਾਵਣ—ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਵੀਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੁਆਰਾ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਟ ਰੁੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਵਣ ਭਾਦਰੋਂ ਪਾਵਸ ਰੁੱਤ ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਖਾ ਰੁੱਤ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੀ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਵਲਾਂ ਅਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿੱਚ ਖੇੜਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਜਿਉ ਧਰਤੀ ਸੋਭ ਕਰੇ ਜਲੁ ਬਰਸੈ ਤਿਉ ਸਿਖੁ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਬਿਗਸਾਈ॥**

[ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪, ਅੰਗ ੭੫੮]

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਬੁਧ ਰੂਪ ਧਰਤੀ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ ਸਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਰੁਤਿ ਬਰਸੁ ਸੁਹੇਲੀਆ ਸਾਵਣ ਭਾਦਵੇ ਆਨੰਦ ਜੀਉ॥** [ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੯੨੮]

ਸੋ, ਪਾਵਸ ਰੁੱਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਜੋ ਸਾਵਣ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਿਖਿਆ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਵੀਚਾਰਾਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਠਿਨਤਾ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਹਾੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਵਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਾੜ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਔੜ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਬੱਦਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਲ ਵਿੱਚ ਜਲ-ਜੰਤੂ ਮੱਛੀਆਂ ਆਦਿ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਤੜਫਦੇ ਹਨ। ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਧਨਵਾਨ ਪੁਰਸ਼ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸ਼ਿਮਲੇ ਆਦਿ ਠੰਡੀਆਂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਪੁਰਸ਼ ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਦੀ ਓਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਵੀ ਤਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਧਿਕ ਲੋੜ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ! ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਵਰਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਘ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਰਸਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਐਸੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ਼ ਹੈ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਵਰਖਾ ਪੈਣ ਤੋਂ ਹੋਰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਖੇੜੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਕ ਮੁਰਝਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਖਾ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈ। ਅੱਕ ਦੇ ਪੱਤੇ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਵਾਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤਕ ਸੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਕ ਦਾ ਦੁੱਧ ਸੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੱਤੇ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। **ਜਵਾਹਾਂ—**ਜਵਾਹਾਂ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੌਦਾ, ਜੋ ਛੋਟੇ ਅਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਕਰਕੇ ਮਾਰੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਪੂਰਬ ਦੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਪੌਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਬੂਟੇ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਛਿੜਕ ਕੇ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਪਾਣੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਮੁਰਝਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਜਥੇ ਦੇ ਸਿੰਘ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇਤਨੀ ਜਲਦੀ ਇਸ ਬੂਟੇ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਹੇ ਅਤੇ ਅੱਕ ਦੇ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਯਥਾ— **੧. ਸਾਵਣਿ ਵਣਿ ਹਰੀਆਵਲੇ ਸੁਕੈ ਜਾਵਾਹਾ॥** [ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੩੪, ਪਉੜੀ ੫]

੨. ਸਾਵਣਿ ਵਣਿ ਹਰੀਆਵਲੇ ਅਕੁ ਜੰਮੈ ਅਉੜੀ॥

[ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੩੪, ਪਉੜੀ ੫]

ਅੱਕ ਤੇ ਜਵਾਹਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਇਤਨੀ ਖੇੜੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ :

ਯਥਾ— **ਧਰਣਿ ਸੁਵੰਨੀ ਖੜ ਰਤਨ ਜੜਾਵੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਰਖੁ ਮਨਿ ਵੁਠਾ॥**
ਸਭੇ ਕਾਜ ਸੁਹੇਲੜੇ ਥੀਏ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੁਠਾ॥

[ਵਾਰ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੩੨੨]

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਸਉਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਔੜ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਜਲ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਜਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਜਗਿਆਸੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਮਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਪੀ-ਤਪੀ, ਨੇਮੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਠੰਢਕ ਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਹਰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਮਨ ਹੈ। ਭਰਮ ਦੇ ਭਖਲੌਂਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਭਰਮਦੇ ਹਨ। ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਓਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਓਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੰਗਤ ਰੂਪ ਸਰੋਵਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪ ਜਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਹੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਵਿਛੜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅੱਕ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਕੌੜੇ ਬਚਨ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਜੋ ਸਾਕਤ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ, ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬੱਦਲ ਦੇ ਬਰਸਣੇ ਕਰਕੇ ਸੜਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਚੁਗਲ ਨਿੰਦਕ ਭੁਖੇ ਰੁਲਿ ਮੁਏ ਏਨਾ ਹਥੁ ਨ ਕਿਥਾਊ ਪਾਇ॥**

[ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੧੪੧੭]

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬੱਦਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਰੂਪ ਗਰਜਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **੧. ਘਨੁ ਗਰਜਤ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ॥** [ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੨੭੨]

੨. ਝਿਮਿ ਝਿਮਿ ਵਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ॥ ਮਨੁ ਪੀਵੈ ਸੁਨਿ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰਾ॥

[ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੦੨]

ਸੋ, ਐਸੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਰਖਾ ਕਰਕੇ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਗਰਮੀ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੁੱਧੀ ਰੂਪ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਖਟ ਸੰਪਤੀ ਰੂਪ ਹਰਿਆਵਲ ਆ ਜਾਦੀ ਹੈ।

ਖਟ ਸੰਪਤੀ— **ਸਮ ਦਮ ਸਰਧਾ ਤੀਸਰੀ ਸਮਾਧਾਨ ਉਪਰਾਮ॥**
ਛਠੀ ਤਤਿਖਸ਼ਾ ਜਾਨੀਏ ਭਿੰਨ ਭਿਨ ਯਹ ਨਾਮ॥ [ਵਿਚਾਰ ਸਾਗਰ, ਤਰੰਗ ੧]

੧. **ਸਮ—**ਮਨ ਦੀਆਂ ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਰੋਕਣੀਆਂ ਭਾਵ ਸੂਖਮ ਕਰਨੀਆਂ।

੨. **ਦਮ—**ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦਾ ਦਮਨ ਕਰਨਾ।

੩. **ਸ਼ਰਧਾ—**ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਉਪਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਿਰੋਮਣ ਹਨ।

੪. **ਸਮਾਧਾਨ—**ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਖਣਾ, ਇਕਾਗਰ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਇਸਥਿਤ ਹੋਣਾ।

੫. **ਉਪਰਾਮ—**ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਲੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਉਪਰਾਮ ਰੱਖਣਾ।

੬. **ਤਤਿਖਸ਼ਾ—**ਸਰਦੀ, ਗਰਮੀ, ਭੁਖ-ਪਿਆਸ, ਸੁਖ-ਦੁਖ ਵਿੱਚ ਬਿਰਤੀ ਸਮਾਨ ਰਖਣੀ।

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ :

ਯਥਾ— **ਹੰਸੁ ਹੇਤੁ ਲੋਭੁ ਕੋਪੁ ਚਾਰੇ ਨਦੀਆ ਅਗਿ ॥**
ਪਵਹਿ ਦਝਹਿ ਨਾਨਕਾ ਤਰੀਐ ਕਰਮੀ ਲਗਿ ॥ [ਵਾਰ ਮਾਝ ਮਃ ੧, ਅੰਗ ੧੪੭]

ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਕਰੁਣਾ, ਮੁਦਤਾ, ਮੈਤਰੀ ਤੇ ਉਪੇਖਾ ਰੂਪ ਸੀਤਲ ਜਲ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਨਦੀਆਂ ਚਲ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੰਸ ਹੇਤ ਲੋਭ, ਕੋਪ ਰੂਪ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਖਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤੀ, ਖਿਮਾ, ਧੀਰਜ, ਗਿਆਨ, ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਨਿੰਮਰਤਾ ਆਦਿ ਬ੍ਰਿਛ ਹਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੀਂਹ ਜਦੋਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ। ਉਹ ਨੀਵੇਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਟਿਬਿਆਂ ’ਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਵਰਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਹਰਿਆਵਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਹੰਕਾਰੀ ਮਨ ਵਾਲੇ ਖ਼ੁਸ਼ਕ ਟਿਬਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ’ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸਭ ਸਿੱਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ। ਉੱਚੇ ਨੀਂਵੇ ਮਧਮ ਕਨਿਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਧੰਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਰੂਪੀ, ਵਾ—ਸ਼ੌਕ ਅਵਸਥਾ ਰੂਪੀ ਸਉਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਬਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਛਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਤ ਰੂਪ ਪਪੀਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਰੂਪੀ ਸ੍ਵਾਤੀ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਧਾਰ ਕੇ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਵਿਛੋੜੇ ਰੂਪ ਤੇਹ (ਤਪਸ਼) ਨੂੰ ਮੇਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸ੍ਵਾਤੀ ਬੂੰਦ ਐਸੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੇਲੇ ਉਪਰ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਪੂਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਸਿਪੀ, ਹਾਥੀ, ਕੱਛੂ, ਸੂਰ, ਬਾਂਸ, ਸੱਪ ਉੱਤੇ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੋਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਜੰਤੀ ਮਾਲਾ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਬੰਸੀ ਸਿਪੀ ਸੂਕਰੀ ਕਰੀ ਨਾਗ ਮਠ ਸਾਲ ॥**
ਇਹ ਖਟ ਮੋਤੀ ਪਾਈਐ ਬਨੈ ਬਜੰਤੀ ਮਾਲ ॥

ਇਉਂ ਜੇ ਪੰਜੇ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਛੇਵਾਂ ਮਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਸ੍ਵਾਤੀ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮੁਕਤੀ ਰੂਪ ਮੋਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜੇ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਵੀ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਗਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਸਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਤੱਕਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :

ਯਥਾ— **ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਜੋਤਿ ਤੁਮਾਰੀ ਤੇਰਾ ਰੂਪੁ ਕਿਨੇਹਾ ॥** [ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੫੯੬]

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਨ ਨਿੰਦਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਵਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਸੁਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਸਨਾ ਝੂਠ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਜਸ ਰੂਪੀ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਦੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਸ੍ਰਵਣੀ ਸੁਣੀਐ ਰਸਨਾ ਗਾਈਐ ਹਿਰਦੈ ਧਿਆਈਐ ਸੋਈ ॥** [ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੬੧੧]

ਇਹੀ ਸ੍ਵਾਤੀ ਬੂੰਦ ਜੇ ਟਾਹਲੀ ਅਤੇ ਬੇਰੀ ’ਤੇ ਪੈ ਜਾਏ ਤਾਂ ਚੰਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਬੇਰੀ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਮਿਠਾਸ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਟਾਹਲੀ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਸ਼ਚੇ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਰੂਪ ਸ੍ਵਾਤੀ ਬੂੰਦ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਚੰਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੜੱਤਣ ਕੱਢਣ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਰੂਪੀ ਕੁੜੱਤਣ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੁੱਧੀ ਮਿਥਿਆ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕਰਨ ਵਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਦਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੇਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਯਥਾ— **ਕਬੀਰ ਨਿਰਮਲ ਬੂੰਦ ਅਕਾਸ ਕੀ ਲੀਨੀ ਭੂਮਿ ਮਿਲਾਇ ॥**
ਅਨਿਕ ਸਿਆਨੇ ਪਚਿ ਗਏ ਨਾ ਨਿਰਵਾਰੀ ਜਾਇ ॥ [ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੩੭੫]

ਅਨੇਕਾਂ ਨਿਆਇਕ ਜੁਗਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਭੇਦ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਮੇਟਣ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ। ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਅੱਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਦੁੱਧ ਚੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਧਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਸਾਧਨਾ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਕਰਕੇ ਅੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਅਉਗਣਾਂ ਰੂਪੀ ਪੱਤੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਰਮਾਂ ਰੂਪੀ ਦੁੱਧ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਵਰਖਾ ਪੈਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਅੰਤ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਨਾਨਕ ਸਾਵਣਿ ਜੇ ਵਸੈ ਚਹੁ ਓਮਾਹਾ ਹੋਇ ॥**
ਨਾਗਾਂ ਮਿਰਗਾਂ ਮਛੀਆਂ ਰਸੀਆਂ ਘਰਿ ਧਨੁ ਹੋਇ ॥ [ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਮਃ ੧, ਅੰਗ ੧੨੭੯]

ਨਾਗਾਂ=ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਤਪਸ਼ ਨੂੰ ਮੇਟਦੇ ਹਨ। **ਮਿਰਗਾਂ**=ਹਰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। **ਮਛੀਆਂ**=ਮੱਛੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੁਖ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। **ਰਸੀਆਂ ਘਰਿ ਧਨੁ ਹੋਇ**=ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਰਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਰਸੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਧਨ ਹੋਇ=ਹੋਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਰਖਾ ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਰਖਾ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਨਾਨਕ ਸਾਵਣਿ ਜੇ ਵਸੈ ਚਹੁ ਵੇਛੋੜਾ ਹੋਇ ॥**
ਗਾਈ ਪੁਤਾ ਨਿਰਧਨਾ ਪੰਥੀ ਚਾਕਰੁ ਹੋਇ ॥ [ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੧੨੭੯]

ਗਾਈ ਪੁਤਾ=ਗਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਚਰਾਂਦਾ ਵਿੱਚ ਚਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਜ਼ਿੰਮੀਵਾਰ ਲੋਕ ਵਰਖਾ ਹੋਈ ਤੋਂ ਹਲ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰਧਨਾ=ਜੋ ਲੋਕ ਧਨ ਤੋਂ ਹੀਣ, ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕ ਨਿਤ ਦੀ ਨਿਤ ਕਮਾ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਵਰਖਾ ਪੈਂਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਥੀ=ਰਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਝੜੀ ਲੱਗੀ ਤੋਂ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰਸਤੇ ਦੀ ਬਿਪਤਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਚਾਕਰ=ਨੌਕਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਣ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਰਖਾ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈ।

ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਰੂਪੀ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬੱਦਲ ਦੁਆਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਰਖਾ ਪੈਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੋੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗਾਈ ਪੁਤਾ=ਜੋ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਆਲਸੀ ਹਨ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਨਿਰਧਨਾ=ਜੋ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਧਨ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਹਨ।

ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਨਿਰਧਨੁ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਜਾ ਕੇ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਨ ਹੋਈ ॥ [ਭੈਰਉ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੧੫੯]

ਪੰਥੀ=ਰਾਹੀ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਰਤਮ ਪੂਜਾ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਡੁਬੇ ਸੇ ਵਣਜਾਰਿਆ ॥ [ਵਾਰ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੪੭੦]

ਚਾਕਰ=ਜੋ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਰੂਪ ਸਿਆਨੀ ਭਰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬੱਦਲ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹਨ :

ਨਾਗਾਂ=ਨਾਗਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਜੋ ਤਿਆਗ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹਨ।

ਯਥਾ— **੧. ਨਾਗਨਿ ਹੋਵਾ ਧਰ ਵਸਾ ਸਬਦੁ ਵਸੈ ਭਉ ਜਾਇ ॥** [ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੧੫੭]

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

੨. ਰੇ ਮਨ ਐਸੋ ਕਰਿ ਸੰਨਿਆਸਾ॥
ਬਨ ਸੇ ਸਦਨ ਸਬੈ ਕਰ ਸਮਝਹੁ ਮਨ ਹੀ ਮਾਹਿ ਉਦਾਸਾ॥ [ਦਸਮ, ਅੰਗ ੭੦੯]

੩. ਜਿਹ ਘਰੁ ਬਨੁ ਸਮਸਰਿ ਕੀਆ ਤੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ॥ [ਮਾਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੧੦੩]

ਮਿਰਗਾਂ=ਜਿਹੜੇ ਮਿਰਗਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਾਨਪ੍ਰਸਤੀ ਹਨ।

ਯਥਾ— **੧. ਦਰ ਘਰ ਮਹਲਾ ਹਸਤੀ ਘੋੜੇ ਛੋਡਿ ਵਿਲਾਇਤ ਦੇਸ ਗਏ॥**
ਪੀਰ ਪੇਕੰਬਰ ਸਾਲਿਕ ਸਾਦਿਕ ਛੋਡੀ ਦੁਨੀਆ ਥਾਇ ਪਏ॥
[ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੩੫੮]

੨. ਕਬੀਰ ਹੈ ਗਇ ਬਾਹਨ ਸਘਨ ਘਨ ਲਾਖ ਧਜਾ ਫਹਰਾਹਿ॥
ਇਆ ਸੁਖ ਤੇ ਭਿਖ੍ਯਾ ਭਲੀ ਜਉ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਦਿਨ ਜਾਹਿ॥੧੧੨॥
[ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੩੭੦]

੩. ਹਰਿ ਰੁਖੀ ਰੋਟੀ ਖਾਇ ਸਮਾਲੇ॥ [ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੦੫]

੪. ਬਸਤਾ ਤੂਟੀ ਝੁੰਪੜੀ ਚੀਰ ਸਭਿ ਛਿੰਨਾ॥
ਜਾਤਿ ਨ ਪਤਿ ਨ ਆਦਰੋ ਉਦਿਆਨ ਭ੍ਰਮਿੰਨਾ॥
ਮਿਤ੍ਰ ਨ ਇਠ ਧਨ ਰੂਪਹੀਣ ਕਿਛੁ ਸਾਕੁ ਨ ਸਿੰਨਾ॥
ਰਾਜਾ ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਾ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਭਿੰਨਾ॥
ਤਿਸ ਕੀ ਧੂੜਿ ਮਨੁ ਉਧਰੈ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਇ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨਾ॥ [ਵਾਰ ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੦੭]

੫. ਹਰਣੀ ਹੋਵਾ ਬਨਿ ਬਸਾ ਕੰਦ ਮੂਲ ਚੁਣਿ ਖਾਉ॥ [ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੧੫੭]

ਮਛੀਆਂ=ਜੋ ਮਛੀਆਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਗ੍ਰਿਹਿਸਥੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸੰਗਤ ਰੂਪੀ ਸਰੋਵਰ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਜਲ ਵਿੱਚ ਕਲੋਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਮਛੁਲੀ ਹੋਵਾ ਜਲਿ ਬਸਾ ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਸਾਰਿ॥** [ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੧੫੭]

ਰਸੀਆਂ ਘਰਿ ਧਨੁ ਹੋਇ=ਜਿਹੜੇ ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਰਸ ਦੇ ਚੱਖਣ ਵਾਲੇ ਰਸੀਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਾ ਧਨ ਹੈ:

ਯਥਾ— **ਭਾਗਠੜੇ ਹਰਿ ਸੰਤ ਤੁਮ੍ਾਰੇ ਜਿਨ੍ ਘਰਿ ਧਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮਾ॥** [ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੪੮]

ਸੋ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਸਾਵਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਸਾਵਣਿ ਸਰਸੀ ਕਾਮਣੀ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਪਿਆਰੁ ॥

ਉਹ ਜਗਿਆਸੂ ਰੂਪ ਕਾਮਣੀ=ਪਤੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਇਸਤਰੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ, ਵਾ—ਸ਼ੌਕ ਅਵਸਥਾ ਰੂਪੀ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸਰਸੀ=ਭਗਤੀ ਰੂਪ ਰਸ ਦੇ ਸਹਿਤ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਪਤੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਪੈਰੀ ਥਕਾਂ ਸਿਰਿ ਜੁਲਾਂ ਜੇ ਮੂੰ ਪਿਰੀ ਮਿਲੰਨਿ੍॥** [ਸਲੋਕ ਫਰੀਦ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੩੮੪]

ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਚਰਨ ਜੋ ਪੂਜਨੀਕ ਹਨ, ਚਰਨ ਜੋ ਅਧਿਸਠਾਨ ਰੂਪ ਹਨ, ਵਾ—ਨਾਮ ਰੂਪ ਹਨ ਅਤੇ ਚਰ+ਨ=ਮਨ ਨੂੰ ਚਰ=ਵਿਚਰਨ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਵਾ—ਜਹਾਜ਼ ਰੂਪ ਚਰਨ ਹਨ, ਵਾ—ਕਮਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਲੇਪ, ਭਗਤੀ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਰੂਪੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਚਰਨ, ਕਰਮਾਂ ਰੂਪੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਐਸੇ ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਕਰਕੇ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਮ ਰਸ ਦੇ ਸਹਿਤ ਹਨ।

ਮਨੁ ਤਨੁ ਰਤਾ ਸਚ ਰੰਗਿ ਇਕੋ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ॥

ਐਸੇ ਸਤਿਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਤਨ ਅਤੇ ਮਨ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਨਾਮ ਦਾ ਹੀ ਅਧਾਰੁ=ਆਸਰਾ ਹੈ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਸਹਿਤ ਹਨ, ਮਨ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਸਾਖਿਆਤਤਾ ਹੋਵੇ। ਤਨ ਦੇ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਿੱਚੋਂ ਝਰਨਾਟੇ ਉਠਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਕਰਕੇ ਸਿਮਰਣ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੋਮਿ ਰੋਮਿ ਹਰਿ ਧਿਆਵੈ ॥** [ਰਾਮਕਲੀ ਮਃ ੧, ਅੰਗ ੯੪੧]

ਇਹ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਸਤਿ ਰੂਪ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ।

ਯਥਾ— **ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਜਿਹ ਨਰ ਕਉ ਕੀਨੀ ਤਿਹ ਇਹ ਜੁਗਤਿ ਪਛਾਨੀ ॥**
[ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੯, ਅੰਗ ੬੩੩]

ਸੋ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਉਂ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਨਾਨਕ ਲੀਨ ਭਇਓ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਉ ਜਿਉ ਪਾਨੀ ਸੰਗਿ ਪਾਨੀ ॥**

ਤਾਂ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਇਤਨੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਸਹਿਤ ਨਾਮ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧੁਨ ਸਾਰੇ ਰੋਮ-ਰੋਮ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪਹੁ ਫੁਟਣ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਚੜ੍ਹਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਿੜੀਆਂ ਜਾਨਵਰ ਭੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੂਹ-ਚੂਹ ਕਰਕੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਚਿੜੀ ਚੁਹਕੀ ਪਹੁ ਫੁਟੀ ਵਗਨਿ ਬਹੁਤੁ ਤਰੰਗ ॥** [ਵਾਰ ਗਉੜੀ ਮਃ ੫, ਅੰਗ ੩੧੯]

ਸੋ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਗੁਰਮੁਖ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਰੂਪ ਚਿੜੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕੂਕਦੀ ਹੈ। ਪਹੁ ਫੁਟੀ=ਮਾਨੋ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਵਗਨਿ ਬਹੁਤੁ ਤਰੰਗ=ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਫੁਰਨੇ ਵਗ=ਚਲੇ ਗਏ

ਯਥਾ— **ਅਚਰਜ ਰੂਪ ਸੰਤਨ ਰਚੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮਹਿ ਰੰਗ ॥** [ਵਾਰ ਗਉੜੀ ਮਃ ੫, ਅੰਗ ੩੧੯]

ਅਚਰਜ=ਅਸਚਰਜ ਰੂਪ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਰੰਗ=ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਸੰਤਨ=ਸ਼ਾਂਤ ਆਤਮਾ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਰਚੇ=ਤਦਾਕਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਨਕ ਨਾਮਹਿ ਰੰਗ=ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਭੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਜਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਨ=ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਕੁਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਝੂਠੇ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਮਾਣਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਇਕੀ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਰੰਗ ਕਸੁੰਭੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਕੱਚਾ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰੰਗ ਮਜੀਠੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਪੱਕਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਕਾਇਆ ਰੰਙਣਿ ਜੇ ਥੀਐ ਪਿਆਰੇ ਪਾਈਐ ਨਾਉ ਮਜੀਠ ॥** [ਤਿਲੰਗ ਮਃ ੧, ਅੰਗ ੭੨੨]

ਮਜੀਠ—ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਵੇਲ ਜਿਸ ਦੀ ਡੰਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਰੰਗ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬੇਦ ਸ਼ਾਸ਼ਤ੍ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਗਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਥਾਇ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਕੀ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਕਸੁੰਭਾ ਰੰਗ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਕਚਾ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭ ਕਾ ਥੋੜੜਿਆ ਦਿਨ ਚਾਰਿ ਜੀਉ ॥** [ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੭੫੧]

ਸੋ ਐਸੇ ਇੱਕ ਨਾਮ ਰੰਗ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰੁ=ਆਸਰਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਾਨਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਬਹੁੜਿ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵਾ ॥** [ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੭੯੫]

ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਜੁਗਿ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਾ ਹੀ ਮਹਾਤਮ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਜਤੁ ਸੰਜਮ ਤੀਰਥ ਓਨਾ ਜੁਗਾ ਕਾ ਧਰਮੁ ਹੈ ਕਲਿ ਮਹਿ ਕੀਰਤਿ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥**
[ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੭੯੭]

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਨਿਮਾਜ਼ਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੰਧਿਆ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਕੋ ਨਾਮ ਦਾ ਹੀ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਨ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਦਾ ਹੀ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਨ ਬਾਣੀ ਕਰਕੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਿਖਿਆ ਰੰਗ ਕੂੜਾਵਿਆ

ਬਿਖਿਆ=ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ=ਅਨੰਦ ਕੂੜਾਵਿਆ=ਝੂਠਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਤ ਮਿਥਿਆ ਦਾ ਵਿਵੇਚਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਤਿਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਦਿਸਨਿ ਸਭੇ ਛਾਰੁ ॥

ਇਹ ਸਭੇ=ਸਭ ਛਾਰੁ=ਨਾਸ ਰੂਪ ਦਿਸਨਿ=ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋ, ਇਸੇ ਲਈ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਹਥੁ ਨ ਲਾਇ ਕਸੁੰਭੜੈ ਜਲਿ ਜਾਸੀ ਢੋਲਾ ॥** [ਸੂਹੀ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ, ਅੰਗ ੭੯੪]

ਇਹ ਵਿਸ਼ੇ ਭੋਗਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਸੁਆਹ ਰੂਪ ਹੋਏ ਦੇਖੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਲਾਹਨਤਾਂ ਰੂਪ ਸੁਆਹ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੂਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਹ-ਖ਼ਰਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਸੁਖ ਸੁਆਹ ਰੂਪ ਹੀ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਮਾਇਆ ਕਾ ਰੰਗੁ ਸਭੁ ਫਿਕਾ ਜਾਤੋ ਬਿਨਸਿ ਨਿਦਾਨਿ ॥** [ਸ੍ਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੪੫]

ਜੋ ਇਥੇ ਧਨੀ ਲੋਕ ਸੰਸਾਰਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਹ :

ਯਥਾ— **ਰੰਗ ਤਮਾਸੇ ਬਹੁ ਬਿਧੀ ਚਾਇ ਲਗਿ ਰਹਿਆ ॥**
ਚਿਤਿ ਨ ਆਇਓ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਤਾ ਸਰਪ ਕੀ ਜੂਨਿ ਗਇਆ ॥ [ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਃ ੫, ਅੰਗ ੭੦]

ਸੋ ਮਾਇਕੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਜੋ ਝੂਠੇ ਰੰਗ ਨਾਸ ਰੂਪ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਜੋ ਭਗਤੀ ਦੇ ਮਜੀਠੇ ਪੱਕੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੰਸ ਕਹਿ ਕੇ ਭੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ।

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਯਥਾ— **ਹੰਸਾ ਹੀਰਾ ਮੋਤੀ ਚੁਗਣਾ ਬਗੁ ਡੰਡਾ ਭਾਲਣ ਜਾਵੈ ॥** [ਵਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੫, ਅੰਗ ੯੬੦]

ਹੰਸ ਰੂਪ ਤੱਤ ਬੇਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਰੂਪੀ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਤੋਂ ਨਾਮ ਰੂਪ ਹੀਰਾ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਰੂਪ ਮੋਤੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਜਲ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਬਗੁ ਡਡਾ ਭਾਲਣ ਜਾਵੈ ॥**

ਅਤੇ ਜੋ ਦੰਭੀ ਪਾਖੰਡੀ ਹਨ, ਉਹ ਬਗਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਾਈਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਰੂਪ ਡੱਡਾਂ ਨੂੰ ਤੱਕਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਕੱਚਾ ਤੇ ਛਾਰ=ਸੁਆਹ ਰੂਪ ਭਾਵ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ।

ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਵਣੀ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਪੀਵਣਹਾਰੁ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜੋ ਬੱਦਲ ਦੀ ਨਿਆਈ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਹਰਿ=ਹਰੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਮ੍ਰਿਤੂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਜੋ ਸ਼ੋਭਨੀਕ ਹਨ, ਵਾ—ਇਹ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸੁਆਂਤੀ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖ ਪਪੀਹੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਪੀਵਣਹਾਰ=ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਧੂ=ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸਤਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿ=ਮਿਲ ਕਰਕੇ ਭਜਨ ਵਾਲੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਰੂਪ ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਸੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਗੋਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਰੂਪ ਦਾਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਵਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਭੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਗੁਰ ਰਸਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬੋਲਦੀ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸੁਹਾਵੀ ॥**
ਜਿਨ ਸੁਣਿ ਸਿਖਾ ਗੁਰੁ ਮੰਨਿਆ ਤਿਨਾ ਭੁਖ ਸਭ ਜਾਵੀ ॥ [ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੪, ਅੰਗ ੭੨੬]

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਾਧੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਪੀਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

ਯਥਾ— **੧. ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਧਿ ਅਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥** [ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੧੯, ਪਉੜੀ ੧੫]

੨. ਸਾਧ ਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਤਾ ਕੇ ਕਰਮ ॥ [ਗਉੜੀ ਮ: ੫, ਅੰਗ ੨੯੬]

੩. ਸਾਧ ਹੋਏ ਮਨ ਸਾਧਿ ਕੈ ਚਰਣ ਕਵਲ ਗੁਰ ਚਿਤਿ ਵਸਾਇਆ ॥
ਉਪਮਾ ਸਾਧ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧ ਕੋਟ ਮਧੇ ਕੋ ਸਾਧੁ ਸੁਣਾਇਆ ॥
[ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੩, ਪਉੜੀ ੨]

੪. ਸ੍ਵੈ ਕਾਰਜ ਸਿਧਤੀ ਪਰ ਕਾਰਜ ਧਾਇਤੀ ਸਾ ਸਾਧਾ ॥

ਸੋ, ਐਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਆਪ ਮੁਕਤ ਹਨ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਤਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਆਪਿ ਮੁਕਤੁ ਮੁਕਤੁ ਕਰੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥**
ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰੁ ॥ [ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੨੯੫]

ਵਣੁ ਤਿਣੁ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗਿ ਮਉਲਿਆ ਸੰਮ੍ਰਥ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰੁ ॥

ਵਣੁ=ਜੰਗਲ ਤਿਣੁ=ਘਾਹ ਆਦਿ ਹਰਿਆਵਲਤਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਮਉਲਿਆ=ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਭ, ਵਾਰਸ਼ ਭਾਵ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਬਨਸਪਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬੱਦਲ ਦੀ ਸੰਗਿ=ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਵਣ=ਸਰੀਰ ਤਿਣੁ=ਇੰਦਰੇ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਰੂਪ ਹਰਿਆਵਲਤਾ ਦੇ ਸਹਿਤ ਮਉਲਿਆ=ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕੈਸਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਮ੍ਰਥ=ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਪੁਰਖ=ਬਿਆਪਕ ਹੈ। ਅਪਾਰ=ਪਾਰਾਵਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰੁ ॥** [ਗਉੜੀ ਮਃ ੫, ਅੰਗ ੨੮੪]

ਪੁਰਖ=ਪੁ=ਨਰਕ ਤੋਂ ਰਖ=ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਪੁਰਖ=ਜੋ ਪੁਰੀਆਂ ਦੀ (ਰੱਖ) ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਖ=ਅਕਾਸ਼ ਵਤ ਜੋ ਪੁਰ=ਪੂਰਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਅਪਾਰ=ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਜੋ ਪਰੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਰ ਉਰਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਰਾਰ=ਆਦਿ ਪਾਰ=ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਭਾਵ ਆਦਿ ਅੰਤ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਪਾਰ ਹੈ। ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਦੋਂ ਰਚੀ ਤੇ ਕਦ ਤੱਕ ਰਹੇਗੀ ਇਹ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਤਿੰਨੇ ਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਤ, ਲੈਤਾ ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਮਰੱਥ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਔਗੁਣ ਮੇਟਣ ਨੂੰ ਸਮੱਰਥ ਹੈ। ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਪਾਰ=ਬਿਅੰਤ, ਜੋ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਇੰਦਰੇ ਪ੍ਰਫਲਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜ਼ੁਬਾਨ ਸੋਹਣੇ ਵੈਰਾਗ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਐਸੀ ਲੋਚ ਹੈ।

ਹਰਿ ਮਿਲਣੈ ਨੋ ਮਨੁ ਲੋਚਦਾ ਕਰਮਿ ਮਿਲਾਵਣਹਾਰੁ ॥

ਹਰਿ=ਹਰੀ ਜੋ ਸਭ ਨੂੰ ਹਰਿਆਂ ਭਰਿਆਂ ਕਰਨਾ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਹਰਿ=ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਹਰਿ=ਹਰ ਇੱਕ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਮਨੁ ਲੋਚਦਾ=ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਮਨ ਹੈ, ਪਰ ਕਰਮਿ ਮਿਲਾਵਣਹਾਰ=ਪੂਰਬਲੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਜਿਨੀ ਸਖੀਏ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਹੰਉ ਤਿਨ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ ॥

ਜਿਨੀ=ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਖੀਏ=ਸੰਤ ਰੂਪ ਸਖੀਆਂ, ਸਹੇਲੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੁ=ਮਾਲਕ ਪਤੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੂੰ ਪਾਇਆ=ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੰਉ=ਮੈਂ ਤਿਨ=ਤਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਦ=ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਬਲਿਹਾਰ=ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਣਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਉਮੈਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀ ਲਗਣਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਝੂਠੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **੧. ਜੋ ਪ੍ਰਿਅ ਮਾਨੇ ਤਿਨ ਕੀ ਰੀਸਾ ॥ ਕੂੜੇ ਮੂਰਖ ਕੀ ਹਾਠੀਸਾ ॥**

[ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੩੮]

੨. ਕਰਉ ਬਰਾਬਰਿ ਜੋ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਰਾਤੀ ਇਹ ਹਉਮੈ ਕੀ ਢੀਠਾਈ ॥

[ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੨੬੭]

ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਤਨਾ ਚਾਉ ਹੋਵੇ :

ਯਥਾ— **ਜਿਨੀ ਮੈਡਾ ਲਾਲੁ ਰੀਝਾਇਆ ਹਉ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਮਨੁ ਡੇਂਹੀਆ ॥**
ਨਾਨਕੁ ਕਹੈ ਸੁਣਿ ਬਿਨਉ ਸੁਹਾਗਣਿ ਮੂ ਦਸਿ ਡਿਖਾ ਪਿਰੁ ਕੇਹੀਆ ॥

[ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੦੩]

ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਭਾਵੇਂ ਵੇਪਰਵਾਹ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਤੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਉਹ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਬਿਸਮਾਦੀ ਰੰਗ ਆਉਣ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਲਾਪ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁੰਗੇ ਦੇ ਗੁੜ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਬਿਸਮਾਦੀ ਅਨੰਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਓਇ ਵੇਪਰਵਾਹ ਨ ਬੋਲਨੀ ਹਉ ਮਲਿ ਮਲਿ ਧੋਵਾ ਤਿਨ ਪਾਇ ॥** [ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਃ ੪, ਅੰਗ ੪੧]

ਈਰਖਾ, ਦਵੈਸ਼ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਕੇ ਐਸੇ ਸਤਿਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ ਧਨ ਦਾ, ਵਿਦਿਆ ਦਾ, ਸਰੀਰ ਦਾ, ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ, ਬਾਣੀ ਦਾ, ਤੀਖਣ ਬੁੱਧ ਦਾ, ਰਿਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਦਿ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਤ ਰੂਪ ਸਖੀਆਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਲੇ ਬਣੀਏ।

ਯਥਾ— **ਤਿਨ ਹੀ ਜੈਸੀ ਥੀ ਰਹਾਂ ਜਪਿ ਜਪਿ ਰਿਦੈ ਮੁਰਾਰਿ ॥** [ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੯੩੬]

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀਏ :

ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜੀ ਮਇਆ ਕਰਿ ਸਬਦਿ ਸਵਾਰਣਹਾਰੁ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਇਆ=ਕਿਰਪਾ ਕਰਨੀ ਕਰਿ=ਕਰੋ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਰੂਪ ਸਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਰਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬਦਿ=ਉਪਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਅੰਤਸ਼ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਵਾਰਨਾ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਸਵਾਰਣਹਾਰੁ=ਸਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਸਾਡੇ ਮਨ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਗਾੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਇਨ ਪੰਚਨ ਮੇਰੋ ਮਨੁ ਜੁ ਬਿਗਾਰਿਓ ॥**
ਪਲੁ ਪਲੁ ਹਰਿ ਜੀ ਤੇ ਅੰਤਰੁ ਪਾਰਿਓ ॥ [ਜੈਤਸਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਅੰਗ ੭੧੦]

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ! ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੁਟ ਸਕਦਾ। ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਐਸਾ ਕਦੇ ਅੱਜ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਰਹਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਹੈ :

ਯਥਾ— **ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਰੁ ਲੋਭ ਮੋਹ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਅਹੰਮੇਵ ॥**
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਗਤੀ ਕਰਿ ਪ੍ਰਸਾਦੁ ਗੁਰਦੇਵ ॥ [ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੨੬੯]

ਸਾਵਣੁ ਤਿਨਾ ਸੁਹਾਗਣੀ ਜਿਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰਿ ਹਾਰੁ ॥੬॥

ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਾਵਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਅਥਵਾ :—ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਰੂਪ ਸਾਵਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ, ਵਾ—ਸ਼ੌਂਕ ਅਵਸਥਾ ਰੂਪ ਸਾਵਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਤਿਨਾ=ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਤੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਤ ਰੂਪ ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਦਾ ਸੋਭਨੀਕ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਿਨ=ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਮ=ਰਮੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਉਰਿ=ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੁਆਸਾਂ ਰੂਪੀ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਰੂਪ ਮਣਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪ ਕੰਠ ਵਿੱਚ ਪਹਿਰਿਆ ਹੈ।

ਯਥਾ— **੧. ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਖਰ ਦੁਇ ਇਹ ਮਾਲਾ ॥ ਜਪਤ ਜਪਤ ਭਏ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ ॥** [ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੩੮੮]

੨. ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਪਰੋਇਆ ॥ ਸਭੁ ਕਾਜੁ ਹਮਾਰਾ ਹੋਇਆ ॥ [ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੬੨੭]

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ! ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੇ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਸਾਵਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਫਲਾ ਕਰੋ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹਿ ॥

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com